

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА

Р. Я. Луцик.

ВОТТАВІ

ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ

СЦЕНІЧНА ОРАТОРІЯ

НА 4 ДІІ.

З ПАРТИТУРОЮ

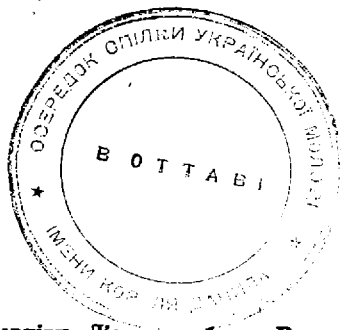
"HOWERLA" — Book-Store,
41 E., 7th St., Tel. GR. 5-0193 New York 3, N. Y.

І ДІЯ.

Очікування.

Особи:

Гусляр,
1-ий Подорожний,
2-ий Подорожний,
Старець Назарянин,
1-ий Жовнір римський,
2-ий Жовнір римський.

Подорожні, жінки, діти, жовніри. Діється поблизу Вифлеєму. Скалиста околиця, покрита кущами, з одної сторони видно печеру.

Ява 1.

(Перед піднесенням завіси хор на сцені співає:)

Пісня ч. 1.

„Отверзи небо, подай надію,
Авва Єгова, зішли Мессію!“

(При останніх звуках пісні підноситься завіса. Подорожні сидять довкола гусляра, котрий теж сидить і оперши голову об руку, співає:)

Пісня ч. 2.

Богом забута, земле ти людська,
Слави твоєї блиск вже пропав,
Усе минулось, кривда лиш людська,
Плач та недоля, зойк позістав.

(Встає :)

Сіона діти, баркатом вбрані,
Золоточистий Юди посуд,
Нині в оковах, в неволі гнані,
В руки невірних попався люд.
Доню Сіона, доню проклята,
Тричі блаженний певно буде,
Хто твої діти, мов би щенята
Об камінь алоби твоєї — побє!

I-ий Подор. (до Гусляра): Чом ти сумну піснь співаєш.
Чом розпуку чути в вій?

II-ий Подор. Серце болєм в кусні краєш,
Сльози тиснеш нам із вій.

Гусляр: Співає, повторюючи Пісню 2 від слів „Доню
Сіона“ до кінця — відтак говорить:

Филь Йордану, бурю в полях,
Чом так плачу, поспитай!
Я за юдську плачу долю,
Я за Юди плачу край!

I-ий Подор. Так, се правда; не шукати
Нам потіхи нині, — ні!
В порох впасти і ридати
— О Єгова! горе мні!

Гусляр (сумно): Путь Сіона днесь ридає,
Вже покрила го трава,
Ворог по нїм лиш ступає,
Наших там жреців нема...

II-ий Подор. Ах, літа згадаю давні,
Хвилі щастя, днини славі,
Хвилі долі — де ся діля,
Чом Юдею полишили?..

I-ий Подор.: Наші діти днесь рабами,
Тай в ярмі Юдеї син..

II-ий Подор. Люд в неволі — і над нами
Лютиться днесь Римлянин!
День в день гірше ся знущає...

Гусляр: А ми клонимся до віг;
Хоч серце ся з горя крає,
Лице треба вбрати в сміх!
Славний колись і свободний
І могучий в сотні міль,
Нині в горю тричі бідний,
Бо невольний — Ізраїль!

II-ий Подор. І чому ж ми так нещасні?

I-ий Подор. Чом нещасні? Скажу вам:
Беззаконня наші власні
Винні цьому!

- Всі: Горе нам!
- I Подор. Як Йордан ріка весною,
Заливає в даль луги
Так всю землю скрізь собою
Вкрили злоба і гріхи.
- II Подор. Батьків Бога ми не знаєм
І чужий нам вже закон...
- Гусяр (дріжачим голосом):
Міри вже в гріхах не маєм,
Злоби повен весь Сіон!
- II Подор. А хоч нас Бог і карає,
То ще легка кара є..
- I Подор. Так, бо батька серце — має,
На поправу час дає.
- II Подор. А до того і надію,
Що скінчиться кари час,
Що побачить світ Мессію,
Що жде слава ще на нас!
- Гусяр. (Звернений на схід, з простянутими в гору руками — деклямує):
Єрусалиме гордий, високий,
Пихою серця в хмари ти взбився,
Каменем власні мучив пророки,
А нині сам в ярмо схилився.
Єрусалиме, з гордості трону,
Зійди на землю та лицем вдар,
Моли прощення там у Сіону,
Моли спасення і кінця кар.
Щиро молися — не лиш устами,
А чистим серцем — молися ти!
А як дух Божий буде між нами,
Щойно тоді ти Мессії жди!
- II Подор. Лиш чи діждемся Його приходу?
- I Подор. Може нам ждати ще сотки літ,
Заким небесну цю осолоду,
Заким Мессію — zobачить світ!
- Гусяр (співає, як „Доню Сіона“):
Хвиля вже близька, час ся зближає, —
Віру пророкам, чей дамо ми —
Небавком сонце нам засіє,
Ворог пропаде, — з ним царство тьми!
- II. Подор. (з захопленням).
О! Коб пророцтвом ці слова стали,
Коб вони люд весь вели до діл.
Ось хочби і нині, всіх нас візвали, —
Гордий бо цісар так повелів,
Щоб синів Юди всіх зрахувати,
Разом нещасних своїх рабів...

І Подор. (з запалом)

Нині Мессію, щоби зіслати
З висоти неба Господь схотів,
То в одній хвилі, з силою тучі
Люд весь двигнеться, встане народ
В кусні окови пірве гнетучі,
В порох оберне — ворожий род!

(Сумно)

Щож, коли дармо джями й ночами,
Люд виглядає, люд Його жде,
Жде і благає Бога — з сльозами
Лучшої долі. Та не іде
Мессія, вояд наш, щоб поконати
Ворога Юди, таї увесь світ
Нам покорити, нам під власть дати!

ІІ Подор. (Тужно):

Може гра ждати чимало літ?
Гусляр: Наша недоля міри не має,
Нарід до Бога підносить руки,
В небо несеться голос розпуки...
Бог усе чує, сльози числить,
А Його сила, як нас карає,
Так подвигне нас — все нам простить!
Бог ще над нами змилосердиться!
Де бо недоля є найлютіша
Поміч там божа ще найпевніша,
Пора це знати!

(За сценою голос:)

Братя, рятунку, молю, благаю!

Всі: (З переляком, живо):

Помочи вашої — хто там зове?

Ява 2.

Назарянин (вбігає на сцену):

Братя, рятуйте, сил вже немаю,
Ворог прелютий гонить мене!

ІІ-гий Подор. (споглядаючи на сторону):

Гляньте, юрба он воїнів надходить.

Назарянин: Молю, рятуйте, вже кати йдуть.

І-ий Подор. (до Назарянина, втихомиряючи):

В нас рамя сильне, таж кождий має
Збрую при собі; не бійся тут!

ІІ-ий Подор. (вказуючи на право):

Ось там печера, там го укрийте!
Там жінок, дітей теж заведіть!

(до мужчин): Виж, братя, дружно в кротости сійте.
Духа в потребі свого кріпите!

Ява 3.

Назарянин, жінки й діти криються на право в печері;
З лівої впадають римські жовніри.

I-ий Жовнір: Деж є старець той? В руки його дайте,
Гордом зухвальство хай заплатить.

II-ий Подор. (спокійно, але рішучо):
Словом спокійним нас повитайте,
Бажання ваше ясно скажіть.

I-ий Жовнір (коли прочі шукають довкола, говорять до
I-го Подора з погордою):

Псе назарейський, жиде проклятий!
В порох стелися, лобом до ніг!

II-ий Подор. (з гідністю):
Богу одному честь маю дати
Йому вклонятись лиш би я міг.

I-ий Жовн. (грізно): Мало ярма вам? Гаразд, прокляті,
Ще і заліза будете мати,
Ще вас будемо дерти зубами.

II-ий Подор.: Та завжди воля Божа над нами!

I-ий Жовн. (грізно): Хто ви такі?

II-ий Подор.: Ми над Йорданом хуторі маєм,
Кесаря приказ тут нас привів,
Вже нас списали, тож повертаєм
У путь шасливий — назад домів.

I-ий Жовнір: (з погордою):
Ордо жидівська, племя погане.
Що то лиш свого Мессії жде,
Та лиш думає, як то він стане
Вождем жидівським і поведе
Вас на Римлян! Ждіть го, чекайте!
Ми вам тимчасом, щоб досолить,
Знов нові муки зладим — се знайте!

II-ий Подор. (зрезигновано):
Мук і терпіння вже в нас досить!

I-ий Жовн. (з погордою):
Проч раби підлі! Проч — геть ачезайте,
В ваших печерах Мессії ждіть,
А коли прийде, знати нам дайте!

II-ий Подор.: Вчує про Нього і без нас світ!

I-ий Жовнір: Ми го дістаєм! Августа сила
Певно не злякнесь Мессії роду,
В порох го зверне.

II-ий Подор.: (глумливо) Коб лиш дожила
Хвилі діждати Його приходу.

I-ий Жовнір (до прочих жовнірів):

Деж пес тої дівса?

II-ий Жовнір:

Тут го немає,
Певно в гушаві з болю сконав.
Вовк — зі жидівської крові бажає..

I-ий Жовн.:

Ще до не схочу буде їй мав,
Дальше за мною! (Відходять).

Ява 4.

(Тіж, без жовнірів.)

I-ий Подор.:

Честь, слава Богу..

Що від нещастя стеріг Він нас...
Ось вже і вечір, іти в дорогу
Дальшу нам годі, спочати час.

Гусляр:

Боже, чи довго іще припадає
Нам так терпіти в цьому ярмі?

II-ий Подор.:

В власній покуті глядім відради,
Помочи в Бога на висоті!

Гусляр

(припадає на коліна, підносить руки до неба
і співає):

О Боже, Боже, як що гришили
Ватки вже наші..

(Всі впадають хором:)

Як що і ми
Не все закон твій, як слід, святили
І змісто сонця шукали тьми..

Гусляр:

То Ти прости нам, то Ти будь з нами,
Вкажи дорогу..

Всі:

А ми підем,
Скрізь огонь, воду, з шастя слезами
Найгіршу навіть судьбу приймем!

Гусляр:

Лиш нам на теє не дай дивитись,
Як рід поганський з усіх сторон,...

Всі:

Неволить люд наш собі коритись,
Святий Мойсея топча закон!

Гусляр:

Голови наші — мішок покрив,
Слезами виєм сумні лица..

Всі:

А може в поміч для нас наспіє
Всесильна, Боже, рука твоя!

Ява 5.

З печери виходять жінки й діти, піддержуючи під руки
Назарянина.

Назарянин: (слабим голосом)

З вами Єгова! Хоча я знаю,
Що леда хвиля скінчити мушу,
Все ж таки шастям теє вважаю,
Що між своїми віддам я душу!

І-ий Подор.: Тут ти між нами зазнай спокою..
 Чом же про смерть ти нам споминаєш?
 Назар.: Ворог м'я лютий — влучив стрілою,
 Смерти причину вже, брате, маєш!
 Я — з Назарета прийшов тут нині,
 Слово цісарське вагу в нас має, —
 Прийшов, хоч в мене в рідній хатині,
 Жінка недужа життя кінчає.
 Прийшов, цісарську не вволив волю,
 Не привів жінки, що в зойку, болю,
 Може прощала мене в послідне!..
 Ось і за тебе — племя негідне,
 Щоб налякати весь божий люд,
 Вело на муки мене — і суд.

II. Подор.: Боже великий, стань нам в пригоді,
 В гору тяжкім нам — поміч зішли!
 Батьком будь знову в нашому роді,
 Їмством нашим — будь Ти!

Всі (хором співають пісню ч. 1.):

„Отверзи небо, подай надію,
 Авва, Єгова, зішли Мессію!“

Гусяр.: Каймося, братя, гріхів ся каймо,
 Нині пророків слова згадаймо,
 Ми в багрянницю колись прибрані
 Нині змінилися — в посуд глиняний.
 Бог, прославлений колись батьками,
 Сьогодні суддею став над нами.
 І пролітої невинно крові
 Мститься днесь тяжко рука Єгови.

Всі (хором):

„Отверзи небо, подай надію,
 Авва, Єгова, зішли Мессію!“

I. Подор. Облаки будьте для нас спасенні,
 Неба спустіте — роси блаженні,
 З шастя росю — дайте надію,
 Авва, Єгова, зішли Мессію!

Всі (хором):

З шастя росю — дайте надію,
 Авва, Єгова, зішли Мессію!

(За сценою чути голос грому, а відтак хор Ангелів співає):

Пісня ч. 3.

Нова радість стала,
 Яка не бувала.

2) Над Вертепом — зізіда ясна
 Світу — засіяла.

Гусляр: (говорить підчас повторення пісні від слів: „Над
Вертепом“...

Ах, цей голос нам звіщає
Може лучшу чей судьбу!

I Подор.: Бог дітей не забуває
Благодать дає свою!

Всі: Честь Єгови!

II Подор.: В кождім слові,
В кождій хвилі, в кождий час,
Честь віддати ми готові,
Бо Він батьком є для нас!

Всі (хором): Авва, Єгова, скріпи надію!
Наш добрий Боже, зішли Мессію

Назар: (в екстазі):
Може-ж то бути? Що се такого?
Небо отверте ось — перед мною...
Ангелів бачу — много, так много...
Всі ось кружляють гень там горою —
І в руках квіти лелій тримають!
Богу похвальні пісні співають.
(Підноситься, розгортає руки, подорожні під-
держують його.)

Що се такого? Праотців хори,
Лики пророків он там при троні,
А вколо світла — ах повне море...
Цар Давид в ясній з сонця короні
На Вифлеемський град глядять...
Благословляє нас всіх — і грає...
В золотострунний кимвал звенить...
Світ весь небесний чудно співає:
Честь Господеви!

Всі (в замішанню):

Що се такого? Що се значить?
Назар.: Праотці наші, тішся, Адаме,
Євоху, Ное і Аврааме,
Мелхиседеку о ликуй нині,
Бог зіслав радість юдській країні!
Ти Вифлееме нині красися,
Адама клятва бо разорися,
Гори і холми нині взиграйте.
Бсга і Творця свого витайте!
Юдская земле з всіх найбідніша,
Доме Ефратів — сльози отри,
Нині над сонце станеш ясніша,
Земле Йордану — тішся і ти!
Ось — вже сповнилось слово пророче:
На світ Мессія ще сеї ночи

Прийде!

Всі: (Зачудовано :) Що за новина?
І Подор. Звідкіль вона?
Назар.: Ангелів голос — се вістить нам!
Всі: Ах, для нас небом вістка тота...
Назар: (вміраючи :) Я неба свого — шукаю там!
(Показує на небо і вмирає. Гремить.)
Всі: (Клякають і над умершим Назарянином
співають:)

Пісня ч. 4.

Піснь вознесем людів
Творцу Богу нашему,
Піснь лобідную поюше,
Поєм нині Владиці.

Завіса

Кінець I-ої дії.

ІІ. Д І Я.

Хвиля ласки.

О с о б и :

I-ий Пастух,

II-ий Пастух

III-ий Пастух,

Молодий пастушок,

Ангел,

I-ий Подорожний)

II-ий Подорожний) як у першій дії.

Гусляр.

Хор Ангелів, хор подорожних, хор пастухів. Сцена уявляє собою лісову полонину поблизу Вифлеєма. Діється в ночі.

Я в а 1.

Хор Пастухів.

Пісня ч. 5.

О, Боже милий, ніч вже настала,
За день прожитий дяку прийми!
Твоя опіка нас захищала,
Тепер сон тихий Ти нам зішли!

Твоїй ми ласці днесь віддаємо
Добуток весь наш і майно все,
В думці про Тебе тихо поснемо,
Луч ясний сонця знов нас зведе.

Ангели божі нас захищайте,
При стаді нашім ніч стережіть,
Нас на загладу вовкам не дайте,
Та наш добуток обережіть!

I-ий Пастух: Нумо, братя, час спочити,
Хто при варті з чередою?

Мол. Пастух: Йдіть спокійно сну' зажити,
Черга днесь буде за мною.

Всі: На добраніч!

Мол. Пастух: Спійте шасливі!

ІІ-ий Пастух: Череди лиш не лишай,
Крутяться вовки з'їдливі!

Мол. Пастух: На моє ся око здай!

Всі моляться і укладаються до сну, а Молодий Пастух виходить за сцену. По хвиливі павзі, коли вже пастухи поснули, Мол. Пастух виходить на сцену і починає співати

Я ва 2.

Молодий Пастух (співає.)

Пісня ч. 6.

Від дитинства в полонині,
При отарі виріс я,
Надїмною неба сині,
А вид неба — жизнь моя!
Серцем рад би я взлетіти
В чудний, синій той простір,
Там з хмарами ся пестити,
Погуляти серед гір,

(Говорять :)

Якже-ж днесь тихо, любо і мило,
Сотнями зірок небо ясніє,
Сплять ось ялиці, так, все спочило,
Навіть і вітер нині не віє...
Чудне повітря, свіже і гоже,
Якже-ж тут красно, милий мій Боже!
Тут любо жити! Ні, я з царями
Не поміняюсь за їх престоли,
Бо тут так добре з цими зорями,
Добре з цим вітром у чистім полі,
Невьков для мене ся нічка тиха,
Бо і не знає серце тут лиха.
Ми справді бідні, достатки наші
Цих овець кілька; сли для них маєм
Чистую воду, а при тім паші,
То більше щастя і не бажаєм.
Щастя бо наше, — радість горішна.
То свята, чиста, — совість безгрішна!

(Хвиля павзи. Мол. Пастух задумується. На небі
лає луна чим раз ясніше.)

Мол. Пастух: (в захопленню:)

Що се я бачу? Небо зорів,
Чи не пожару се луна там?
Що се за чудо, що тут ся діє?

(В сторону сплячих).

Братя вставайте! Боюся сам...

III-ий Пастух: Чом так голосиш? Дай нам спочити.

I-ий Пастух! Криком даремним чом будиш нас?

Мол. Пастух: Нині не час вам сном ся кріпити,
Чудо на небі — встаньте вже раз.

I і II Пастух (вставши, споглядають в сторону луни:)
Що се за диво?

Мол. Пастух: Гляньте на схід!

Неначе вогнем — небо горить!

I Пастух (звернувшись в сторону сплячих:)

Чудо дивне! Братя вставайте!

Світло предивне зі сходу бє!

(Вбігає III-ий Пастух, за ним всі.)

Ява 3.

Хор Ангелів за сценою співає:

Пісня ч. 7.

„Слава во вишних Богу, — і на землі мир — во чоловіцїх
благоволеніє“...

(Підчас співу, який долітає з дали — на сцені говорять:)

III-ий Пастух: Може горить де? Радугу подайте,
Чи не тікати зі стадом де?

Всі: (разом): Чудо дивне, що ся діє,
Яка ясність, мов би дніє...
Посеред темної ночі,
Ясне світло бє нам в очі.
Утікаймо!

I-ий Пастух: Ні, постійте.

Дива чей діждем кінця.

(Деякі пастухи виходять за сцену, по хвилі вертають.)

III-ий Пастух: Лиш добуток в гущі скрийте.

М. Пастух: Знов ясніше бє луна!

Всі: Що за голос? Що за спів?

М. Пастух: Се не людський чути тон...

II-ий Пастух: Що за чудо?

Всі: Що за див?

Зпід небесних бє опов?

Що ми чуєм? Голос неба —

На суд Божий кличе нас!
З життям попроситись треба,
Світ кінчиться тут в сей час!

(Виходять зі сцени на право).

Хор Ангелів! (За сценою:)

Пісня ч. 8.

Потіштеся, не бійтеся,
Не смерть несе ми вам,
А лиш завіт святий життя,
Кінець всяким журбам!

Слава во вишних Богу, і на землі мир, во чоловіцїх
благоволеніє!

Я в а 5.

Коли хор Ангелів починає співати „Слава во вишних“,
— пастухи вертають на сцену, а серед грому і лискавки
виходить з ліва — Ангел.

I-ий Пастух (з перестрахом:)

На коліна, братя милі,
Гість небесний тут звитає.
Щоб вам в щасній, отій хвилі
Щастя вістку всім подав.
Тож прийміть сю вістку щиро
Чистим серцем — з добров віров,
Небо радість нам зсилає:
Днесь Мессія ся рождає.

III Пастух (в захопленню):

Братя, щастя ми діждали,
Ізраїльський спасся люд!

Мол. Паст.: Що пророки предсказали,
Се сповнилося отут...

Ангел: Так, Мессія, Бог Могучий
Цар, Владітель, Пан віків,
Глянув на сей люд страждучий
І спасти його приспів.

I Пастух: Чи се може той Мессія,
На котрого люд жде весь?

Ангел: Так, сповнилася надія,
Бог зіслав Мессію днесь,
І до себе всіх взиває,
Бо стать людську днесь прийняв.
Отрочатем бідним став,
І на сіні спочивав.

Мол. Паст.: Ах, хоч би з далека, дайте
Бачити престол святий.
Ангел: У Вифлем поспішайте
Занесіть поклін му світ.
(З притиском) Тож спішіть там і вітайте,
Не на троні Йго шукайте,
А в вертепі і на сіні.
Спочиває Господь нині!
Мол. Паст.: О! Честь Му, слава, що немовляти
Стать він на себе нині приняв,
Тим Го смілійше станем витати,
Наколи рівно бідний нам став.

Хор Ангелів і Пастухів.

(В часі співу Ангел серед грому і лиславки відходить).

I-ий Пастух: О, так братя, враз до Нього,
В Вифлемський град підем!

Всі: І Мессію, Творця свого,
Щирим серцем всі приймем.

Мол. Паст.: О щаслива, ноти ясна.
Ноти любя, ноти красна,
Ноти чудна, з всіх єдина,
Днесь Пречиста родить сина.
О зірниці, чарівниці,
Не вгасайте, а сяйте,
При яскині, при дитині,
Блеском Бога прославляйте!

III. Пастух: Та з порожніми руками,
Не підемо в Вифлем,
Хоч ми бідні, всеж між нами,
Подарунок цей найдем!

I-ий Пастух: Я ягнятко!

II. Пастух: Я козлятко!

III. Пастух: Я знов пару годубят!

Мол. Пастух: Душу щирю дам в офіру,
Чей їй буде Господь рад!

(За сценою чути хор подорожних)

Пісня ч. 8.

Дивная новина, нині Діва Сина,
Породила в Вифлемі, Марія Єдина.
Не в царській палаті, а, поміж бидляти,
У пустині, у яскині, се треба всім знати!

I-ий Пастух: Хто се знова так співає?

II. Пастух: Подорожні з всіх сторін!

Мол. Паст.: Все, що живе — поспішає
Віддати Богу — поклік.

Ява 6.

(Входять подорожні і гусяр, як у I дії).

І Пастух: Де ідете, серед ночі?
І. Подор.: Бог до себе нас зове.
М. Пастух: Там і нас манили очі,
Спільний шлях нас поведе.
Гусяр: Ах! Там спільна всім дорога
Лиш шляхом веде одним,
Все стреміти лиш до Бога,
Щастя все глядіти в нім.
І. Пастух: Ми готові, поспішаймо,
Наш добуток на сей час
Під опіку Богу даймо,
Він не лишать чейже нас!

Хор Подорожних і Пастухів.

Пісня ч. 9.

І весело і свобідно, хоч убого, хоч і бідно,
Поспішаймо в Вифлем!
Во вертепі між бидляти, там шукаймо отрочати,
А Мессію в Нім пайдем.

З а в і с а с п а д а в.

Кінець II. дії.

ДІЯ ІІІ.

Людська злоба

Дієві собі:

Ірод, король.

Дворянин, старший.

Отаман корол. військ,

Гаспар

Мелхior

Валтазар

Фарисей.

Праведний жид.

Симеон, архієрей жидівський.

Царі зі Сходу.

Військо, прислуга короля Ірода, служба царів, дворяне, фарисеї.

Діється в одній з кімнат Іродової палати.

Ява 1.

В кімнаті на боці стоїть престол, побіч нього кілька поменших стільців.

Хор дворян Ірода.

Пісня ч. 10.

Сонце, місяць, ясні зорі, поклоніться і в покорі

Перед престол ся стелить!

Пана силу прославляйте, всі Ірода величайте,

Честь му, слава в сотню літ!

Ява 2.

(Входить старший Дворянин.)

Дворянин: (показуючи на двері з котрих вийшов:)

Цар спів мило сей приймає,

Та і ласку вам звіщає,
І сейчас тут сам прийде.
Всі: Честь цареві!
Один з дворян: В славі світа
Блеском щастя все облита —
Царська милість хай живе!
Один з хору: (Співає початок пісні ч. 10 :)
Честь цареві!
Всі: (впадають хором в пісню ч. 10).
Честь во віки!
І могутий і великий,
Хай царствує величаво
В вічну честь — на вічну славу
— Хай жіє нам сто віків.

Ява 3.

(Входить фарисей).

Фарисей: Цар ласкаво спів приймив,
Та щоб ласку оказати,
Всіх велів вас нині звати
На пир — гідний всіх царів.
Всі: Честь цареві...
Хор — як вище (пісня ч. 10)
Дворянин: Розступіться — цар іде!

Ява 4.

(Входить Ірод, його дворяне і прислуга. Біля кожних дверей стає по двох жовнярів. Ірод сідає на троні; часть дворян стає за ним, інші побіч нього. Старший дворянин, отаман і фарисей стоять по лівій руці).

Старший дворянин: О! Премудрий світа пане,
Глянь ласкаво на свій люд,
Се з підданством горожане,
Славу честь ти віддають!

Ірод: Хай повстануть!
Всі: Честь цареві!

Ірод: Бачу, широко люд м'я чтить.

Фарисей: Бож мов сонце се — мавве
Блеск твій щастям всіх красить!

(Про себе тихо.) Хто на тебе гляне нині,
То й зі страху — задріжить!

Ірод: (стоячи) Вина! Вином звитаю вас,
Де срібний мій пугар?

Всі: Вина, вина, вином всі враз:
 Хай сотку літ живе наш цар!
Фарисей: (до усівшого Ірода облесно:)
 З найславніших, славний роде,
 Веселися днесь Іроде,
 Рівні чей тобі нема!
 Бог хіба сам, — ах, хто знає,
 Чи і він тобі зрівнає
 Вір ми, правда се свята!
Отаман: Ти так добрий, так коханий,
 Люби́ть тя весь люд підданий,
 Ах, Іроде! — Щасний ти!
Ірод: Ваші слова — мені милі, —
 Щиро дбаю я про люд!
Один з двор'ян: Люде з просьбов тут приспіли,
 Чи пустити?
род: Хай прийдуть!

Ява 5.

(Входять: трьох убогих пастухів і Праведник).

Фарисей: (до отамана):
 Таж се прецінь люд убогий.
 Хто пускати їх видав?
Отаман: Я дав зараз виправді строгий,
 Лиш сам цар — се приказав!
Один з пастухів: Царю могучий, пред твоїм троном
 Днесь ми стаємо з низьким поклоном!
 О справедливість молим тя всі:
 Всю нам худібку, всі статки наші.
 Хліба остаток, — і решту наші, —
 Все зрабували слуги твої!
Фарисей: Пімста хай з неба всіх вас скарає,
 Лиш про маринці дбає товпа,
 Цар сто справ інших на серці має!
Один з паст. Але в нас хліба кришки нема!
Отаман: (до Ірода, з поклоном):
 Раб — зі скаргов, ясний пане,
 Ід твоїм іде стопам.
Ірод: Хай ся воля твоя стане,
 Я вже осуд правди дам.
Отаман: (показуючи на прибувших).
 Я хотів по слову твому
 Дянь стягнути з тих рабів.
Пастухи: Ми не винні нич нікому.
 (разом) Дачку кождий з нас сплатив.

Отаман: Пси ті ражились сказати,
 Що нічим в царська власть,
 Цар, сли-хоче царство мати,
 Хай підданим дячку дасть!

Ірод: (грізно): Що я чую? Пекло з вами!

Пастухи: Слова правди в тім нема,
 Ми все вірні, все рабами.
 А над нами бласть твоя

Ірод (грізно): Що? Цар власти вже не має?
 В найтемніший з ними льох!

Фарисей: (облесно)
 Якжеж легко цар карає...

Праведник: (про себе)
 Правду чей розсудить Бог!

Пастухи (до слуг, котрі їх тягнуть до в'язниці.)
 Ми невинні!

Фарисей Царське слово,
 Воля Божа — знайте се!

Пастухи: Ми невинні на Бгову!

Праведник: (до себе)
 Цімсти день колиж-прийде!

Ява 6.

(Тіж — опріч пастухів, яких виведено.)

Фарисей: (до царя, облесно):
 Царське серце смуток має...

Ірод: (до підчашого)
 На відряду дай вина! (П'є).

Фарисей: (облесно)
 Від вина все смуток тає,
 І минається журба!

Праведник, (виступаючи наперед):
 Іроде можний, дозвіл ми дай,
 Піснь заспівати вельми цікаву,
 На твою царську честь і славу —
 Чи ти дозволиш?

Ірод: Ну заспівай!

Праведник: (декламує):

„Був цар на світі раз багатий,
 Над небо він престіл свій клав,
 І світ го мусів величати,
 Бо світ цілий пред ним дрізжав.

А люд нещасний му підданий,
 Посеред страшних гинув кар,

Ярмо, желіза і кайдани,
Стискав все гірше лютий цар.
В нічній при пирі раз години,
Вже міра злоби верх взяла,
Святим сосудом із святині,
Спивав солодкі він вина
Враз грому сила ся озвала,
На пострах лянїй дружині,
Рука огненна написала.
Слова незвісні на стілі.
Жреці і волхви, хоч все, знали,
Читати тих не вміли слів,
Аж Даниїла всі призвали.
І він сказати правду вмів.
І муж сей каже: Валтазаре,
Над небо взніс престол ти свій,
І ось надходить хвиля кари,
Читай, се засуд смерти твій!

Мани-Текель-Фарес; чуєш?
Скінчиться нині блеск твій весь,
З святих посудів бенкетуєш,
За те і смерть найдеш ти днесь!

Згадав пророк, ще тої ночі
Халдею Мед і Перс заняв,
На вічний сон замкнув цар очі,
І Бог зневагу покарав“.

(Зверненим до Ірода, рішучо :)
І ти Іроде! знай, що нині
Сказати Бог мені велить:
„Живу я ще в небес святині
„І гніву мого меч не спить.
„Як Валтазара я тя скину
„Аж в преісподнія землі
„Огнем скараю сю провину —
„Корись Іроде і дужи!....“

(Хвиля мовчання і здивовання, Ірод сидить непорушно —
по хвили:)

Ірод: Що він говорить?
Отаман: Се річ зухвала.
Фарисей: Се пророк ложний, враз го вьажіть!
Праведн.: (повним голосом)
Пімісти Юдея вже ся діждала,
Месія скоро прийде на світ.
Ірод: (в розпуді).
Горе мені!

Преведн.: (до всіх)

Так, бідні ви

Скінчиться царство пекла, тьми,
Скінчиться ложний клятви суд.
Щаслив жидівський стане люд!

Ірод: (до Праведника:)

З очей мені!

Праведн.:

Ти подобрів?

В темницях місця стане ще!

Ірод: Мовчи! Пропадь, цар раз простив!

Праведн.: Коб неба цар простив тебе!

А хочеш знати, хто я такий?

Тобі я скажу: могого люду

Я невгомонний є біль тяжкий.

Я остоорога тяжкого суду!

(Ірод блідніє і дріжить.)

Твоя є клятва — про це ти знай,

Мені твогого не тра прощення!

А ти це добре на тямці май,

Щоби, як хвиля прийде спасення,

Тай як пророцтво давне ся збуде

І воскресення прійде для Юди,

Щоби пощади ти стався гідним!

Щоб день великий для твого люду —

Не стався днинов — твогого суду.

Й Божої кари — ділом послідним!

(Хвиля мовчанки)

Ірод:

(про себе)

Чи се був сон лиш? Немов з могили

Повіяв холод!

(До підчасного:)

Вива подає!

(Про себе:) Вином я мушу скріпити сили!

Я в а 7.

(Дворянин входить).

Дворянин: (з поклоном)

Царю могучий, пане великий,

До твого трону, до твого роду,

З країн далеких, бо аж зі сходу,

З поклоном смирним — йдуть три владики.

Ірод: Тут їх ждемо!

Дворянин: (Відчиняючи входові двері):

Цар виває! 23

Я ва 8.

(Входять три царі, попереджені службою, за ними трьох чурів.)

Гаспар: З країв Тарсії честь несучу.

Мелхіор: Цар Арабії витає!

Валтазар: Юдську Сава чить землю!

Ірод: (до царів, котрі сідають на уставлених біля престоло стільцях:)

Слава, честь і мир будь з вами, —

На жидівській тут землі,

Гістьми будьте поміж нами!

Мелхіор:

Ні, ще далі йдемо ми,

Лиш бажали поспитати,

Де родився світа цар?

Його йдемо повитати,

Та віддати гідний дар...

Ірод

(адивований:)

Цар родився? Ми не знаєм!

Гаспар:

Нам зірниця се вістить!

Ірод:

Тут в Юдеї ми власть маєм,

А над нами Рим стоїть..

Валтазар:

Ми за світлом шли зірниці

І то вже чимало днів.

Через води і гравіці

До Юдеї плях нас вів.

Ось зірниця згасла нині,

Хмара вкрила її собов,

Видко в Юдській то країні

Цар царів на світ прийшов.

Ірод:

(до дворян:)

Радьде, слуги, що ділати?

Отаман:

Славний Пане, наш совіт,

Щоб врейя — поспитати.

Ірод:

(до слуг:)

Гей і врейя — попросіть!

Ірод:

(до царів:)

З книг вони нам відчитають

І розкажуть все, що знають.

Ірод:

(про себе:)

Що за цар то? Чи ж би може

Мав сповнитися закон

І Мессія..

Праведник: (півголосом:)

Сильний Боже!

Глянь ласкаво на Сіон

Ізраїльський — я тя молю —

І пішли му лучшу долю!

(Входить Симеон і другий із старшини жидівської божниці і за ними несе служачий книги.)

Симеон: (до Ірода)
Єгова, царю, хай буде з тобою,
В здоровлю сотку ще літ нам прожий,
В любови, щастю і повен спокою,
Юдеєм довго іще володій!

Ірод: (вказуючи на царів зі сходу:)
Ось три мужі ті на зорях пізнали,
Що цар могучий десь тут ся родив.
За світлом зорі до нас завітали,
Та блеск зірниці їх нині лишив.
Ви люде умві, тож з книг нам скажіте:
Який то тутки міг цар ся родити?

Симеон: (задумується, по хвили говорить величним і ватхпєним голосом:)

„Не оскудієт князь от Юди і вожд от чресл єго, довдеже
прийдут отложенная єму: і той чайніє язиков“. (Битія 49. 10)

Так цар родився! О честь Му і слава!
Прийшов Мессія могучий і сильний,
Настала хвиля для всіх величава,
Силіве на Юду ласк здрії преобильний!

Ірод: (з переляком:)
А деж родився? Скажіть се в сії хвили!

Симеон: Послухай того, що книги звістили:
(Другий єреї подає Симеонові книгу, з котрої він читає:)

„І ти Вифлєме доме Евфратов... із тебе ізидєт мні старіпчннн, єже бити в князя во Ізраїли, ісходи же єго із начала от днєї віка“. (Міхєа 5. 2)

(До Ірода:) О, слухай, слухай, о вже ся сповнило,
О вже наш Господь провини прощає
І совне правди нас всіх озарило.
Прийшов Мессія, сам Бог ся рождає.

(Читає:) „Сего ради дасть Господь сам вам знаменіє:
се діва во чреві зачнєт, і родит сина, і наре-
чєши імя єму Імануїл“. (Іс. Пр. Ісаї 7. 14.)

(Хвиля мєвчаннн.)

Так в Вифлємі, його там шукайте,
Сеж слава Юди, Давидів се град!

Правєдн.: Владицї неба — честь, славу віддайте,
Закличте люде: Свят Господь наш, свят!

Симеон: (в захоплєнні:)
О Вифлєме, ти в ласки обильний!
Тобі Бог славу і честь післав,

Тирод: Ти вини встанеш із пороку сильний!
 (до себе, в розпучі:)
 (Рішуче:) О горе! Уви! Вже час мій настав!
 Але надії не всі ще пропали,
 (До царів:) Ще меч при боці, не злякався я!
 Святої правди ви ся днесь дізнали,
 (Лукаво:) Ідіть, витайте те боже дитя!
 А як там поклін віддасте ви свій,
 Верніть, будь ласка, до нас ви, як стій,
 Ідіть і скоро честь йому віддайте...
 Царі (відходячи, до Ірода:)
 Останься з Богом!
 Тирод: (до царів:)
 Ви з Богом вертайте,
 Щоб я з поклоном також там пішов!
 Симеон: (відходячи з другим єреєм, до Ірода:)
 Єгова, царю, хай буде з тобов!

Ява 10

Тирод: (Всі, окрім царів і єреїв.)
 (в розпучі, до себе:)
 О горе! горе! Зі ступнів трону
 Може мя скине новий сей цар!
 Праведн.: Хто ся виносить на верх Сіону,
 В порох приклонить він свою твар.
 Фарисей: (облесно)
 О Іроде! Славний пане,
 По що сум тобі отсей...
 Хто міритись з тобов стане?
 Тирод: (гнівно)
 Проч мені, рабе, з очей!
 Не підхлібства я бажаю...
 (До дворян:) Слуги вірні!
 Дворяне: Всі тут ми!
 Тирод: (про себе)
 Так, ще силу, поміч маю,
 Голосно: Гей! Мессіє, задрожі!
 (До отамана:) Завтра а сходи, в повноті сили
 Підеш і діти всі як одно,
 Що інше третій рік не прожили.
 Кажеш убити...
 Отаман: Сповняється то!
 Дворяне: Хай живе цар! Хай чтить го люд!
 (Ірод відходить.)
 Праведн.: Дивен наш Бог і Божий суд!

(ЗАВІСА ПАДІЄ.)

ДІЯ IV.

Пізнання правди і вертеп.

Особи :

Всі з другої дії.

Гаспар,	}	царі зі сходу,
Мелхіор,		
Валтазар,		
Праведний жид.		
Симеон,	}	пастухи другої громади.
Яков,		
Іван,		
Петро,		

ВІДСЛОНА I.

Ява 1.

(Входять: молодий пастух і гусляр.)

Гусляр Ідм вільніше, бо я не в силі
 За скорим ходом твоім спішити.

М. Пастух: О, брате, скоріше! В так шасній хвилі
 На крилах птиці я рад би злетіти,
 Бо чиж є краща котра дорога,
 Як та, що бідних нас і пужденних
 Нещастям всяким обременених
 Веде до Бога?

Гусляр: Правду кажеш, всім нам треба,
 Поспішати, щоб лиш стати,
 Блище Бога, ближче неба,
 Блище правди і надії.

М. Пастух: (з захопленням):
 Блище світла і Мессії!

Гусляр: Та не всі так поспішають,
 Не для всіх та ціль свята!
 Бідні ті, що забувають
 На сю першу ціль життя!

М. Пастух: Коби то міг я до серця свого,
 (з жаром) Світ весь згорнути ока слезою,
 Духом любови огріть кожного,
 Щоб побідила правда над тьмою,
 Щоб усі браття серцем безгрішним,
 Ангельским, чистим, могли раз зажити
 Тим життям чудним, святим, горішнім..
 О, тоді злидні всі стану зносити,
 Тай і не стануть мені вни терпінням..
 Коби то міг я усіх звеселити,
 Тай сього світа найбільшим імінням:
 Вірою в Бога усіх збагатити!
 Коби то міг я і життя ціною
 Сплячих збудити, слабих знов скріпити,
 Тай потягнути їх всіх за собою,
 Щоб їхні душі убагороднити!..
 Коби то міг я владу сю посісти,
 Що на вік серце камінне змінє,
 Коби то міг я росою розплистись,
 Що то всі рани душі ізпіляв,
 Коб то змінитись в ту силу, що може
 Людскість повести шляхом просвіщення,
 Ціллю котрою є: Царство Воже,
 Тай щоб довести нас всіх до спасення,
 Вихром по всьому я поніссяб міру,
 Щоб лиш довести людей до обнови,
 Тай і приписби себе на офіру,
 Щоб лише спасти всіх жаром любови.

(Луна бє.)

Гусляр: Глянь! Знова небо ясно зарів,
 Видко, що добрий шлях нас веде.

М. Пастух: Одне, брате, як то ся діє,
 Що нас так мало сим шляхом іде?
 Там при отарах інших послули,
 Голосу мовби вони не чули,
 Що то понісся із небесе..
 Гусляр: Бо, щоби правду Вожу спізнати,
 Треба лиш серце чисте мати,
 І любов в серцю понад усе!

М. Пастух: О, коби можна мати так сильний
 Голос, що чувби го світ цілий,
 Я не устави в праці тій пильний,
 Кликав би нині братії моїй:

Браття, вставайте з сну вікового,
Час вже спасення нині настав,
Бог не забув нас, народу свого,
З неба Мессію нам Він післав!

Ява 2.

(За сценою співає хор Ангелів):

На небі зірка днесь засіяла,
І любим світлом сіяє;
Хвиля спасення нам завітала,
Бог в Вифлемі рождаєсь,
1 { Щоб землю з небом в одно злучити,
2 { Христос родися — славіте!

(Входять Симеон, Яків, Іван, Петро і говорять підчас співу.)

Петро: Браття любі, що такого,
Що до наших то отар,
Перед хвилев прибігає
Молодий якийсь вічар,
Всіх нас будить і ззиває
У Вифлем поспішати...
Що ся стало? Що ся стало?
Гусляр: Вістку любу вам несею,
Сонце світу засіяло,
Озарило Вифлем!
Симеон: Що ти кажеш? Серед ночі
Глянь, як темно, сонця ніт!
Гусляр: Де померкли серця очі,
Тьма кромішна там гостить.
Іван: Щож сталася за новина?
М. Пастух: Ось наспіла вже година
І спознівся днесь затіг:
Бог простив — батьків провини
І Мессію, на котрого
Ждали ми віків так много,
З неба днесь зіслав на світ!
Яків: Що ти кажеш, любий брате?
М. Пастух: Миж ідем Його витати,
Славу, честь, поклін віддати
Тому, що нам надгородить
Все, що бідний люд страждав.
Він Юдею освободить,
Як пророк се предсказав.
Ми ідем Його витати,
Тож ходіть і ви враз з нами!

Іван: Надаремний труд буде,
До престола, до палати,
Где ж правди не дійде!

М. Пастух: Ах! що кажеш, божевільний,
Сеж Спаситель нас усіх,
В ласк достаток Він обильний,
Світу здрій несе потіх.

Петро: Він могутий, ми се знаєм,
Не від нині Його чекаєм,
Но чиж бідний гідний того,
Прийти до Нього?

Гусляр: Хто приступить до Мессії?
Хто найде опіку в Нім?
Бог наш, Богом є надії,
Богом ласки, — знай о тім!
До нас, бідних, Він приходить
І до себе всіх зове.

Всі: Нужду нашу осолодить...
О честь, слава Му за се!

Петро: О, в пригоді чей нам стане,
Всі нас тиснуть зневажають,
Друть зі шкіри нас дворяне,
Наш добуток забирають.

Іван: В нас ні щастя, ні спокою,
З дня на день то більше бід,
В тяжкій праці, в тяжкім зною,
Вже на нас забув весь світ.

М. Пастух: Але Цар сей не забуде,
Осолодить наші труди,
Проти злоби, проти зради,
Сил додасть нам і відроди,
А для серця ласки здрій!

Симеон і Яків: Медоточний язик твій!

Іван: Тож до Нього поспішаймо!

Гусляр: Зараз більше тут прийде!

М. Пастух: Ласки в Нього ми вмоляймо...

(Починає луна бути.)

Симеон: (з переляком.) Глянь луна на небі бє.
Яків: Що ся діє? Сильний Боже,
Що за чудо Ти звістив?
Гусляр: Віруй серцем, то чей може
Ще побачиш більший див.
Петро: Світлість небо ось вкрасила...
М. Пастух: Се надія ся сповнила,
Но любови щоб зазнати,
Візу в любов треба мати!

Іван: А скажіть нам, що такого,
Що на небі бє луна?
М. Пастух: Щоб дізнати чуда всього,
Чисте серце мати тра!
А хто серце грішне має
Той Мессії не спізнає,
Бо лиш чисті і невинні,
Приймати там повинні,
Бо від Бога той проклятий,
Хто закон смів зневажати.
Бачите, браття, небо сіяє,
Чуєте голос? Він нас зиває
До Вифлєма, — тож спішім там!
Всі: Слава, честь вічна, будь небесам!

Пісня ч. 11.

Всі хором: Вістку голосить світу зірниця
Сина зродила — чиста Дівиця,
В стайні зродила,
В яслах сповила,
Сіном прикрила,
Грудев кормила
Божого Сина — Марія.

Ява 3.

(Входять всі подорожні, як у другій дії.)
Всі хором разом.

Пісня ч. 12.

До Вифлєма Він нас зиває,
Ласки, потіхи світу зсилає,
Пан всевідучий,
Сильний, могутий,
Наш Володитель
Світа Спаситель
Нашого щастя надія!

(Пастухи витаються між собою; деякі з них несуть дарунки.)

І Пастух: До вертепу поспішаєм,
Дари несем для Мессії.
Симеон: Того днесь ми прославляєм,
Що то чуда ласки діє.
М. Пастух: Серце чисте, неповинне
В добрім сильне і незмінне
То найбільший в світі дар.
Петро: Тож чим скоріш там підемо,
Серця щирі принесемо,
Чей прийме їх Бог і Цар!

Ява 1.

(Завіса підноситься. Сцена, як в I дії. Над печерою зірниця в печері світло, видно кусень жолоба і сіно, на сіні народжений Христос, біля Него Діва Марія і Йосиф. Сю сцену можна представити з живих осіб, або поставити великий образ (природної величини), представляючий Святу Родину. При піднесенню завіси ясна світлість бо від св. Родини).

Гусляр. Ось і печера, а в ній...

М. Пастух: Світа Спаситель спочив.

Праведник: Бог безконечний, святий,
Стать людську нині приймив.

М. Пастух: Гори взиграйте, холми дροжіте,
Тішся пустине жаждуча,
Неувядимі якриють тя квіти,
Станеш водою текуча.

Гусляр: Тішся Кармеле, глянь, як горою
Облак прозорачний тя криє,
Тішся Ливане, стрійся дугою,
Щастя дугою, надій.

Праведн.: Сліпі нині бачуть на очі
І розслаблений встав з ложа,
Тай німий мовить, що лиш захоче,
Всіх бо подвигла власть Божа.

Хор Ангелів.

(при жолобі дуже тихонько співає: „Слава во вишних Богу“...)

Гусляр: (підчас співу говорить):
Тисячі довгих літ всі ми ждали,
Що первородну провину
Нашу простиш нам, тай у печали
Божий потішиш нас Сину!
Серед Єгипту, в дикій пустині,
Над Вавилону ріками,
Бідний народ наш в кожній годиві,
Звав Тя: О, Боже будь з нами!
В хвилях же щастя, блиску і слави,
В серцю не мав він спокою,
Боже! — питав він, чом все криваве
Сонце сіяє над мною?
Вічно пророки нам предвіщали:
„Бог вам на поміч поспіє!“
Ми терпеливо — предовго ждали,
Приходу ждали Мессії!
В щасливий час, Ти днесь до нас,
Приніс завіт життя,

Тому нас всіх — до стіп Твоїх

Прийми святе Диття!

М. Пастух: І дар убогий, що го несемо,
Від нас, о Божий Сину, прийми,
А з ним обіт сей, що в життю всему
Безгрішні, чисті — все будем ми!

(Царі віддають дари, пастухи приноси.)

П р а в е д н.: О, Божий Сину, широко, ласкаво,
Споглянь на люд свій, бідний, нужденний,
Споглянь на долю його слезаву,
Безсонні ночі і труд щоденний.
На нужду, смутки, болі і страсти,
На всі зневаги, що го стискають,
Не дай му злоби жертвою впасти,
Над ним хай зорі пласта сіяють.
Нехай незгода шезне прелюта,
Любов правдива всіх нас з'єднає.
А певно слава наша забута,
Воскресне з гробу, знов засіяє.
І знов облаком нас ясным вкряє,
Любови, згоди, щастя, надії.

(Хвиля мовчання. Луна ясніє чим раз більше.)
(Хором співають всі, стоячи.)

Пісня ч. 16.

Во Вифлезмі няні новина:
Діва Пречиста здодила Сина.
В яслах сповитий, поміж бидляти,
Там спочиває Бог необнятий.

Глянь оком щирим, о, Божий Сину
На нашу землю, рідну, єдину,
Зішли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славила во вічні віки.

(ЗАВІСА СПАДАЄ.)

Кінець IV-ої дії.

Вказівки для режисерів.

Наколи задля браку відповідних сил не можна виставити ораторії в цілості, то можна першу дію (як прольот) пропустити, а грати лише II, III і IV дії. Можна теж виставляти лише другу дію, з додатком другої відслони четвертої дії. Ноти до пісень в тексті — подаємо в прилозі, за виїмком коляд, які є всім знані. Пісню „Був цар на світі раз багатий“ (в III дії) може Праведник декламувати від самого початку, се подекуди зробить більше враження, як що роля ця буде дана доброму декламаторови. Костюми до „Вишеської Ночи“ можна визичити в Кооперативі „Український Театр“, Львів, Руська 18. Очевидно всі гуртки не можуть нараз з цих костюмів користати. Порадно булоб, щоб до цієї вистави кождий краший гурток старався мати власні костюми, які може собі легко і дешево сам придбати, наколи простудіює річники „Театрального Мистецтва“, де є подані рисунки, як робити костюми до „вертепу“ і взагалі, як мають одягатись дієві особи різдвяних вистав. Всі три річники „Театрального Мистецтва“ коштують 2 долари і є до набуття в Ukrainian Bazar 2248 Grayling Ave, Detroit, Mich. America. а у Львові у всіх укр. книгарнях і у видавця Гр. Гануляка, Львів, Куркова 10 (в ціні 10 зл.)

Від Редакції „Русалки“.

„Вишеську Ніч“ видаємо як випуск за червень 1926 і передплатники „Русалки“ одержують сю книжку безплатно, мимо того, що додана до неї партитура. З огляду на те, що „Русалка“ не буде далі виходити, передплатники можуть на бажання одержати довільну кількість „Вишеської Ночи“, а саме до висоти присланої передплати.

Одержавши дозвіл на видання „Вишеської Ночи“ — ми дістали перше етимологічне видання цієї книжки — в дуже приналежнім стані, так, що місцями були зовсім повиривані листки. Тому то в деяких місцях може не буде текст згідний з первісним текстом, одначе зміст остався той самий. В тексті є багато слів чисто церковних. Не зміняли ми тих слів, хоч можна їх було заступити иншими,

а се тому, що на се не мали ми згоди автора, а врешті в деяких місцях таки не легко прийшлося би це зробити з огляду на вірш тексту, бо треба булоб або змінити цілі стихи, або псувати ритм вірша. В кожному разі — „Вифлемська Ніч“ І. Луцика є одною з найкращих різдвяних вистав, які коли небудь в нас друкувались, а брак її давався в пововинних часах дуже відчувати. Йдучи на зустріч потребам амат. гуртків, випускаємо „Вифл. Ніч“ в світ, з побажанням, щоб вона сповнила як найкраще своє ідейне призначіння.

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

ПАРТИТУРА.

З огляду на те, що В-во закупило готові кліши до партитури „Вифлемської Ночі“, а кліши роблені були до етимологічного тексту, виданого свого часу перед війною, — тому під нотами залишився текст передвоєнний. Однак диригенти хорів при переписуванні нот, можуть легко вписати текст такий, який є в теперішньому виданні „Вифл. Ночі“.

Ноти до коляд ми пропустили, бо кождий знає, як коляди співаються. —

АКТ I-йй.

I. Гуеллр

Maestoso (Поважно).

p Бо-гомъ за - бу - та зем - ле Ты юд - ска, Сла - вы Тво - е - и блескъ вкс про - павъ все ся ми -

f ну - ло крм - вла лишь людска, Плачь лишь не - ло - ля зойкъ по - зб - ставъ. *mf* Сі - о - на дѣ - ти бар - ха - томъ

вбра - на, Зо - ло - то - чи - стѣя Ю - ды со - сунъ Ны - нѣ въ о - ко - вахъ въ не - во - лю гна - на, Въ ру - ки не -

con dolore вѣр - нахъ по - павъ ся людѣ! *mf* Од - ни Сі - о - на од - ни про - кла - та Три - чи бла - жен - ный пе - вно бу - Филъ Іор - да - ну «бу - - ро въ по - ло Чомъ такъ пла - чу по - спы -

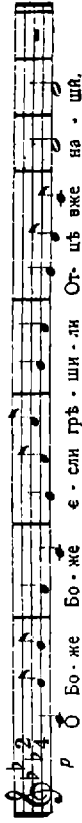
rit. де, Кто те - и дѣ - ти мовъ бы ше - на - та О ка - мень зло - бы тво - ея по - бѣ! тѣя, Я за юд - ску гла - - чу до - лю, Я за Ю - ды пла - - - чу край!

2. Молитва

(Гусляръ и хоръ)

ГУСЛЯРЪ

Adagio (Медленно)

Бо - же Бо - же € - сли грѣ - ши - ли От - цѣ вѣ на - шя.

ХОРЪ (всѣмъ однимъ голосомъ)

€ - сли и мы не все за - конъ твой якъ слѣдъ свя ти и н мѣ - сто сон - ця шу - ка - ли тымы.

ГУСЛЯРЪ

То Ты про - сти намъ то Ты будь зъ на - ми вска - жи до - ро - гу.

ХОРЪ (всѣ)

А мы пойдёмъ скрѣзь о - гошь во - ду сча - стя сле - за - ми най - гѣр - шу на - вѣть судъ - бу при - мемъ,

лишь намъ на то - е не дай ли - ви - тись якъ рѣдъ по - гань - ский изъ всѣхъ сто - ронъ.

ХОРЪ (всѣ)

ГУСЛЯРЬ

ХОРЪ (всѣ)

3. Хор подорожныхъ
(Подорожный и Гусларь)

ПОДОРОЖНЫЙ

Andante

Всѣ хоромъ

О-те-р-зи

не-бо

по-даѣ на-дѣ-ю

Ав-ва

Е-го-ва

ва-ю

ю-шии

Мес-си-ю!

Гусляръ, (звѣсная)

Ка-мо-ся

братъ,

грь-хѣхъ

ся

ка-мо-ны

нѣ-про

ро-хѣхъ

на-шихъ

за-даѣ

мо

Сю-да

ко

се-

(трояи живѣше)

Всѣ хоромъ

Внѣ-ро

про-ди-тоя

кро-ви

мститъ

здесь

такъ

тра-ко

ру-ка

Е-го-ви

м!

ПОДРОЖНИЙ

Про-сти

про-ви-ны

по-даѣ

на-дѣ-ю

Ав-ва

Е-го-ва

ва-ю

ю-шии

Мес-си-ю!

О-бла-ки

блуд-те

дѣла

на-съ-си-а

не-ба

снѣ-гъ

снѣ-гъ

те

по-чи

бла-жѣ-нн!

За-ша-ста

ро-со-ю

зѣ-ли-тъ

на-дѣ-ю

Ав-ва

Е-го-на

зѣ-ли-и

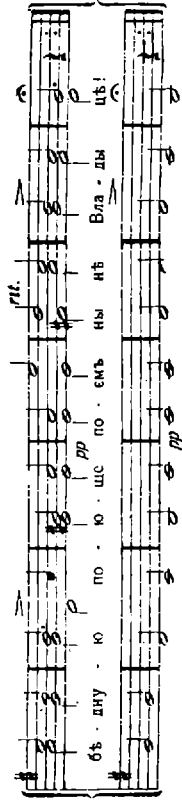
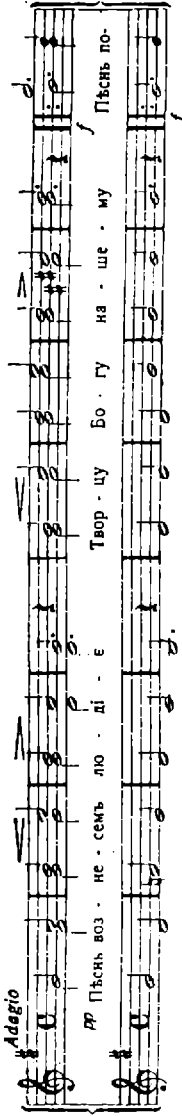
Мес-си-ю!

ВСѢ ХОРОМЪ

3. Молитва (хоръ).

Adagio

А К Т Ъ П-гій.

6. Хоръ Пастуховъ.

Andantino (не скоро)

1. О Бо-же ми-луй ночь вьс-на-ста-ла
3. Ая-ге-лы Бо-жа насъ со-хра-няй-те

я о-пѣ-ка насъ со-хра-ня-ла
на за-гла-ду вов-камъ не дай-те

rit.
и сонъ спо-кой-ный намъ нѣ-по-сли Тво-
Та яшь до-бу-токъ о-бе-режѣть насъ

fine
намъ нѣ-по-сли!
о-бе-режѣть!

pp
Тво-ей мы лас-цѣ днѣсѣ от-да-е-мо
Зѣ мечтовъ о Тѣ-бѣ ти-хо по-ше-мо

pp
До-бутокъ весь нашъ и мѣ-по-всѣ.
Лучъ-ясный сонъ-ца зновъ насъ лас-де.

2. Мелоды пастухъ.

Andante (звѣльна)

Бѣль дѣ-ти-ства въ по-ло-ни-и. При о-та-рѣ вы-рѣ-я. На-до-мо-ю не-ба си-ва.

А видѣ не-ба жизнь мо-я жизнь мо-я

Сердцемъ радъ бы я влетѣти
Въ чудный, синій той просторъ
И тамъ зѣ хмарю съ пестити
Погуляти середъ горъ.

9. Хоръ Ангеловъ и Пастуховъ.

(Звѣльна)

По-тѣш-те-ся не боя-те-ся не смерть не семь-на.

Шо мы чу-емъ? Го-лосъ зѣ не-ба кли-че

вась А лишь за - вѣтъ свя ты, Ко-
го-лось зъ не - ба на судъ Бо - жій кли - че насъ

вещъ тяжкимъ жур - бамъ! Сла - ва во вышнихъ Бо - гу, и на зем - ли
на судъ бо-жій кли-че насъ!

миръ
во . . . че . ло -
вѣ . щѣхъ
бла . го . во . ле . ні . є
Шо мы чу . емъ? Го . лось зъ не . ба
на судъ Бо . жія
ми . че насъ
кли . че насъ !

во . . . че . ло . . . вѣ . щѣхъ
бла . го . во . ле . ні . є .
Зъ жи . знь сѣ пра . ша . ти
тре . . . ба
Свѣтъ вѣнчать сѣ тутъ сѣи часъ !

Ангелы (звѣзды)

И ве - се - ло и сво - бо - дя - ть
бо - го хо - тя
хочь у - бо - дя - ть
бра - тья въ Вие -

Тамъ шу-кай - мо от - ро - ча . . ти *molto rit.*

Тамъ шу-кай - мо от - ро - ч - ти а Мес - си - ю

dimin

ppp

pp

f

auf.

pp

а всѣ напъ лскъ а Мсс - сі ю всѣ напъ демъ.

II. Хор подфоронных